

SEYn linjaus avun tarpeessa olevista luonnonvaraisista eläimistä

Luonnonvaraisilla eläimillä tarkoitetaan tässä linjauksessa kaikkia luonnossa vapaana eläviä villieläimiä.

SEYn mielestä luonnonvaraisia eläimiä on kunnioitettava kokevina ja tuntevina yksilöinä ja kohdeltava sen mukaisesti. Tämä tarkoittaa luonnonvaraisten eläinten kohdalla esimerkiksi oikeutta sellaiseen kohteluun ja käsittelyyn, joka ei tuota eläimen hyvinvoinnin kannalta turhaa ja vältettävissä olevaa kipua tai negatiivista stressiä sekä ihmisen hoidossa ollessaan tarvittaessa oikeutta eläinlääkärin hoitoon. Apua tarvitsevia luonnonvaraisia eläimiä tulee auttaa huolimatta avun tarpeen syystä. Auttamisvelvoite syntyy eläimen itseisarvosta.

Kaikilla luonnonvaraisilla eläimillä lajista riippumatta on yhtäläinen oikeus ihmisen apuun ja hoitoon tarvittaessa. Eläinyksilöitä ei siis saa arvottaa lajin mukaan esimerkiksi huolehtimalla uhanalaisen lajin edustajasta paremmin kuin rauhoittamattoman lajin edustajasta. Eläimen laji voi kuitenkin vaikuttaa siihen, voidaanko eläintä hoitaa ja palauttaa luontoon onnistuneesti. Myös lainsäädäntö on osin erilainen eri lajien kohdalla. Eläimen avuntarve ja hoitoon ottaminen tulee aina määritellä tapauskohtaisesti.

SEYn tavoitteena on, että apua tarvitsevia luonnoneläimiä autetaan asianmukaisella tavalla koko maassa.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen sairaan, vahingoittuneen tai muuten apua tarvitsevan luonnonvaraisen eläimen kohdalla arvioidaan tilannekohtaisesti, mikä on eläimen kannalta parasta mahdollista apua, ja sitoudutaan siihen, että eläintä hoidetaan arvion mukaisesti. Luonnonvaraisiin eläimiin erikoistuneen asiantuntijatahon, jolla on kokemusta kyseessä olevasta lajista tai vähintään lähilajista, tulee arvioida tilanne, ellei kyseessä ole hätätapaus, jossa eläimen edun mukaista on lopettaa se tai antaa sille muuta kiireistä ensiapua. Arvioinnissa tulee korostua eläimen itseisarvo ja mahdollisuudet jatkaa lajityypillistä elämää tulevaisuudessa.

Luonnonvaraisella eläimellä on oikeus eutanasiaan silloin, kun se on eläimen kannalta paras vaihtoehto. Tällöin eläin on lopetettava mahdollisimman pian mahdollisimman vähän kärsimystä aiheuttavalla tavalla.

SEYn näkemyksen mukaan luonnoneläinten turhaa hoitoon ottamista tulee ehkäistä. Eläimiä ei tule ottaa kiinni tai hoitoon ilman vahvaa ja perusteltua epäilyä avun tarpeesta. Esimerkiksi siiliä ei tule ottaa kiinni vain punnitusta varten eikä sitä tule ottaa hoitoon ja horrostettavaksi pelkän painon perusteella. Mikäli siili on silmin nähden pieni suhteessa vuodenaikaan, voi hoitoon ottaminen kuitenkin olla perusteltua.

Luonnossa esiintyvän taudin hoitoa harkitessa tulee arvioida, missä tilanteessa puuttuminen on tarpeetonta luonnon tasapainon häirintää ja mitkä ovat sellaisia tilanteita, joissa ihminen voi toimillaan todella vähentää eläimen tai eläinten kärsimystä. Diagnoosi ja siihen liittyvä hoito- ja lääkitsemispäätös on tehtävä aina eläinlääkärin päätöksellä. Esimerkiksi päätöksen kapin hoidosta tekee aina tilannekohtaisella harkinnalla eläinlääkäri.

Luonnonvaraisen eläimen hoitoon otton kynnyksen tulee olla korkeampi kuin kotieläinten kohdalla, sillä luonnonvaraisen eläimen kiinniottaminen ja hoito aiheuttavat eläimelle kärsimystä. Lisäksi kiinniottaminen ja hoitoon ottaminen voivat aiheuttaa eläimille myös pysyvää haittaa tai jopa kuoleman.

Luonnonvaraisten eläinten hoidon lähtökohtana tulee aina olla eläimen luontoon palautus. Jotta eläimen hoitoon voidaan ryhtyä, on jo hoidon alussa oltava melko todennäköistä, että eläin on palautettavissa luontoon. Joissain poikkeustapauksissa hoidon aloittaminen voi olla hyväksyttävää myös, jos eläimelle on tiedossa paikka eläintarhassa ja niin tarhan olosuhteet kuin kyseessä oleva eläinlaji ja -yksilö ovat sellaisia, että eläimen kokonaisvaltainen hyvinvointi voi tarhaolosuhteissa toteutua.

Luonnonvaraisten eläinten hoidon osaamista ja resursseja tulee lisätä Suomessa. Sekä kansalaisten että luonnonvaraistoimijoiden tietoa eri lajien lajityypillisestä käyttäytymisestä tulee lisätä.

SEYn yhteiskunnalliset tavoitteet

SEYn näkemyksen mukaan apua tarvitsevien luonnonvaraisten eläinten asianmukainen hoito tulee turvata lainsäädännöllä. Luonnonvaraisten eläinten hoitoa varten on luotava koko maan kattava hoitolaverkosto eli kaikille alueille on määriteltävä hoitola, johon hoitoa tarvitsevat luonnonvaraiset eläimet voi kuljettaa ja joista ihmiset voivat kysyä neuvoja kohdatessaan apua tarvitsevan luonnonvaraisen eläimen. Standardit ja ohjeet vähintään hoidosta vastaavien henkilöiden osaamiselle, yleisimpien lajien hoidolle, hoitoajolle sekä sopiville tiloille tulee määritellä valtakunnallisella tasolla, ja hoitolatoimintaa harjoittavat henkilöiden tulee sitoutua niihin.

Pitkäkestoisesta hoitamisesta ja myös usein toistuvasta ensiapuluontoisesta hoitamisesta tulee tehdä luvanvaraista, jotta asiattomaan toimintaan on helpompi puuttua. Luonnonvaraisten eläinten hoitoloille on määrättävä vähimmäisvaatimukset ja hoitajille on määrättävä pätevyysvaatimukset.

Lainsäädännössä on myös määriteltävä taho, jolta saa periä apua tarvitsevien luonnonvaraisten eläinten hoidosta, kuljetuksesta ja mahdollisesta eläimen lopetuksesta aiheutuneet kustannukset. Niin kauan, kun eläinten hoito on vapaaehtois toimijoiden varassa, on valtion tuettava toimintaa nykyistä laajemmin. Lisäksi Ympäristöministeriön tai Maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen tulee perustaa Luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta, jonka tehtävänä on sidosryhmiä yhteen tuomalla sekä kannanotoin ja lausunnoin edistää luonnonvaraisten eläinten hyvinvointia eri osa-alueilla.

Kansalaisten antama ensiapu

Kun henkilö kohtaa loukkaantuneen tai emottoman tai muutoin mahdollisesti avun tarpeessa olevan luonnonvaraisen eläimen, SEY suosittelee, että hän tilanteen arvioimiseksi ottaa välittömästi yhteyttä luonnonvaraisten eläinten asiantuntijaan ja pysyttelee riittävän välimatkan päässä eläimestä, kunnes saa tarkemmat ohjeet. Eläimeen ei tule koskea tai ottaa sitä haltuun ilman parempaa tietoa. Jos eläin on akuutissa vaarassa, sen voi kuitenkin varovasti siirtää turvallisempaan paikkaan. Mikäli kyseessä on eläinrääkkäys, on otettava yhteyttä poliisiin tai hätäkeskukseen.

Jos eläin on niin huonossa kunnossa, että sen hengissä pitäminen aiheuttaisi eläimelle kohtuutonta kärsimystä ja olisi julmuutta sitä kohtaan, on eläin lopetettava. SEY suosittelee ensisijaisesti pyytämään lopetukseen tapauskohtaisia neuvoja asiantuntijalta. Mikäli asiantuntijaa ei ole tavoitettavissa, tulee eläin lopettaa mahdollisimman pian mahdollisimman vähän kärsimystä aiheuttavalla tavalla. Mikäli kansalainen ei koe itse pystyvänsä eläimen lopettamiseen, tulee hänen hankkia paikalle sellainen henkilö, joka pystyy lopetuksen hoitamaan tai viedä eläin lopetettavaksi. Pienen eläimen voi lopettaa kovalla iskulla päähän. Isompien eläinten kohdalla lopetuksen voi hoitaa osaava henkilö kuten metsästäjä esimerkiksi ampumalla.

Kehotamme myös muita luonnonvaraisten hoitajia toimimaan samojen periaatteiden mukaan.